

μικό πλαίσιο. Θα μπορούσα να αναφερθώ και σε άλλα, όπως η έλλειψη διαφάνειας, η γραφειοκρατία, η χαμηλή πιστοληπτική ικανότητα, το μη υγιές τραπεζικό σύστημα, η πολιτική αστάθεια. Ομως είναι φανερό ότι την τελευταία διετία γίνεται για όλα αυτά μια εξαιρετική προσπάθεια από πλευράς κυβέρνησης. Έχουμε δει αποτελέσματα και θα δούμε ακόμα περισσότερα τα προσεχή χρόνια.

■ **Σας άκουσα, στην τοποθέτησή σας στο Φόρουμ των Δελφών, να λέτε ότι οι ξένοι επενδυτές, αλλά και εσείς, είστε εντυπωσιασμένοι από την πρόοδο που έχει επιτευχθεί την τελευταία διετία στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ελλάδας. Ποια είναι σήμερα τα κίνητρα που προσφέρει η χώρα και κάνουν τους επενδυτές να θέλουν να επενδύσουν;**

Πράγματι, η Ελλάδα έκανε άλματα -για να μην πω θαύματα- στον ψηφιακό μετασχηματισμό της γραφειοκρατίας, που αποτελεί θεμελιώδες αντικίνητρο για ξένες επενδύσεις. Οι ψηφιακές ανάγκες που δημιούργησε η πανδημία ήταν η αφετηρία για έναν άκρως επιτυχή μέχρι σήμερα αλλά συνεχιζόμενο ολοκληρωτικό, επαναστατικό ψηφιακό μετασχηματισμό. Τα οφέλη που φάνηκαν, για παράδειγμα, στο άψογο πρόγραμμα του εμβολιασμού θα φανούν σύντομα σε πολλούς άλλους τομείς. Η Ελλάδα έχει μοναδικά πλεονεκτήματα, που θα τη βοηθήσουν στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων και αναφέρω μερικά: η ευρωπαϊκή της θέση, σε συνδυασμό με τη γεωγραφική της θέση, είναι πολύ ισχυρό κίνητρο. Από την άλλη, οι κλι-

ες σε κλάδους με ανάπτυξη και ανθεκτικότητα, όπως αυτοί των τηλεπικοινωνιών, της τεχνολογίας, της υγείας. Επίσης σε κλάδους με εξαγωγικό προφίλ, όπως αυτοί της φαρμακοβιομηχανίας και των τροφίμων, όπου οι εταιρείες έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα είτε κόστους, είτε τεχνογνωσίας, είτε έρευνας, και ακόμα περισσότερο σε όσες έχουν συνδυασμό αυτών και οι οποίες απευθύνονται σε μεγαλύτερες αγορές από τις εθνικές τους. Αλλά και σε κλάδους που έχουν διαταραχθεί λόγω της πανδημίας, όπως ο κλάδος των σπορ, αλλά και κλάδους που αναπτύσσονται λόγω καινοτομιών, όπως η πράσινη ενέργεια.

■ **Σε αντίθεση με την κουβέντα που εξελίσσεται εδώ και χρόνια στον δημόσιο διάλογο όσον αφορά τις «προβληματικές» επιχειρήσεις, δηλώσατε πως και σε αυτές υπάρχουν επενδυτικές ευκαιρίες. Υπό ποιους όρους και ποιες προϋποθέσεις;**

Το βασικό στοιχείο για εμάς είναι να βρούμε νέες αναπτυσσόμενες εταιρείες με προοπτικές και να επενδύσουμε σε αυτές. Παρά ταύτα, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, που την τελευταία δεκαετία εκτός από την πανδημία βιώσαμε ως χώρα και μια πτώχευση, είναι φανερό ότι υπάρχουν αρκετές εταιρείες με πολλές προοπτικές που είτε άντεξαν την πιστωτική ασφυξία που υπήρχε στη χώρα μας είτε υπερδανείστηκαν και δεν μπόρεσαν στη συνέχεια, παρά τις προοπτικές τους, να ανταποκριθούν. Και πιστεύω ότι υπάρχουν αρκετές τέτοιες επιχειρήσεις. Ανάλογες συνθήκες επικρατούσαν και στη Forthnet, την οποία φιλοδοξούμε να επαναφέρουμε στην πρωτοπορία των telecoms και media στην Ελλάδα.

Επενδύσεις σε «προβληματικές» εταιρείες έχουν πάντα μεγαλύτερο ρίσκο, που είναι πιο δύσκολο να τιμολογήσει κανείς. Μια τέτοια επένδυση προϋποθέτει, κατά τη γνώμη μου, πεποίθηση ότι το πρόβλημα είναι στην εταιρεία και όχι στον κλάδο και ότι ίσως με διαφορετική στρατηγική ή ίσως και διαφορετικό μάντζεμντ θα μπορέσει να αντιστραφεί η πορεία μιας τέτοιας εταιρείας. Εάν όμως ο κλάδος βρίσκεται σε καθοδική πορεία, τότε η πιθανότητα επιτυχημένης επένδυσης σε επένδυση που είναι σε αυτόν γίνεται πολύ μικρότερη, γιατί συνήθως η δυναμική του κλάδου παρασύρει όλες τις εταιρείες.

σχει σε αυτή την προσπάθεια; Και, αν ναι, είστε έτοιμοι να φέρετε πίσω στελέχη με εμπειρία και προσόντα;

Όπως ανέφερα και νωρίτερα, η Ελλάδα έχει υψηλού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό με διεθνή κριτήρια. Κατά τη διάρκεια της υπερδεκαετούς (από το 2008) οικονομικής κρίσης της

χώρας μας, το πιο νέο, το πιο υγιές, το πιο καταρτισμένο, αλλά και εκείνο που πίστευε στον εαυτό του, έφυγε και, δυστυχώς για τη χώρα μας, λόγω των υψηλών προσόντων του αφομοιώθηκε πολύ γρήγορα και απορροφήθηκε από ξένες οικονομίες.

Και αυτό γιατί και οι συνθήκες στο εξωτερικό, εν γένει και όχι μόνο οι στενά οικονομικές, είναι πολύ καλύτερες από της πατρίδας μας. Πολύ φοβάμαι ότι ένα μεγάλο κομμάτι από αυτούς χάθηκε οριστικά για τη χώρα μας. Παρά ταύτα, υπάρχει ένα επαρκές τμήμα αυτών των νέων ανθρώπων που η νοσταλγία είναι μεγαλύτερη από τις οικονομικές και τις άλλες συνθήκες και επιθυμούν να επιστρέψουν, εμποδίζονται όμως από το μικρό μέγεθος των επιχειρήσεων και τις λίγες ευκαιρίες που υπάρχουν γι' αυτούς ακόμη. Γι' αυτό και είναι σημαντική και επείγουσα η ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Για να μη χαθούν και άλλοι νέοι άνθρωποι και να μπορούν να επιστρέψουν όσοι θέλουν. Ασφαλώς και η BC Partners το κάνει ήδη, αναζητώντας και προσκαλώντας αυτούς τους ανθρώπους, χωρίς, βέβαια, διακρίσεις. Γιατί, παρά ταύτα, παραμένουν στην Ελλάδα εξαιρετικά μυαλά και επαγγελματίες.

■ **Η διαδρομή σας στο επιχειρείν, κυρίως από τη θέση του manager και partner, είναι γνωστή όλα αυτά τα χρόνια, τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδας. Εκτός του επιχειρηματικού στίβου, ποιος είναι ο Νίκος Σταθόπουλος, που τόσο πολύ απασχολεί τα media τον τελευταίο χρόνο;**

Ο Νίκος Σταθόπουλος είναι ένας Έλληνας που τα τελευταία 26 χρόνια ζει και εργάζεται στο Λονδίνο στον χώρο των επενδύσεων, έχοντας επενδύσει σε 10 χώρες στον κόσμο, αλλά που δεν ξενά την Ελλάδα, την πατρίδα του, και προσπαθεί με κάθε τρόπο να τη βοηθήσει. Πιστεύει, επίσης, ότι πρέπει να δίνουμε όλα τα εργαλεία στον άνθρωπο να αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό που διαθέτει, κυρίως μέσω της εκπαίδευσης. Γι' αυτό και τα τελευταία 15 χρόνια, εκτός του επιχειρηματικού στίβου, βοηθά παιδιά και νέους όντας μέλος των διοικητικών συμβουλίων του Harvard Business School, του American School in London και του Impetus (μιας από τις μεγαλύτερες φιλανθρωπικές οργανώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου που βοηθά μη προνομιούχα παιδιά και νέους), αλλά και του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και του The Hellenic Initiative στη χώρα μας. Και εξακολουθεί να παίζει μπάσκετ, το αγαπημένο του σπορ, κάθε Σάββατο στο Λονδίνο, φυσικά με Έλληνες φίλους... Δεν απασχολώ και δεν με ενδιαφέρει να απασχολώ τα media. Ομως, την προβολή των επενδυτικών ευκαιριών της Ελλάδας τη θεωρώ υποχρέωσή μου. Και σε θεωρητικό επίπεδο, όπως σε ομιλίες υπό μορφή παραδείγματος σε ξένα fora, αλλά και προσωπικά, από το γεγονός ότι η BC Partners επενδύει συνεχώς σε διαφορετικούς κλάδους πάνω από 15 χρόνια στην Ελλάδα. Και θα συνεχίσει να το κάνει και θα συνεχίσω να προβάλλω τις επενδυτικές δυνατότητες της Ελλάδας και φυσικά δεν θα σταματήσω ποτέ να την επισκέπτομαι, να την αγαπώ, αλλά και να τη νοσταλγώ το διάστημα που λείπω.

“ Το βασικό στοιχείο για εμάς είναι να βρούμε νέες αναπτυσσόμενες εταιρείες με προοπτικές και να επενδύσουμε σε αυτές ”

ματολογικές συνθήκες αναδεικνύουν μοναδικά τομείς όπως ο τουρισμός και το real estate, αλλά και τον τομέα των τροφίμων και της εξειδικευμένης γεωργίας. Δεν πρέπει να παραλείψω το υψηλού επιπέδου ανθρώπινο δυναμικό που μπορεί να στηρίξει επενδύσεις σε προχωρημένους και εξειδικευμένους τομείς, όπως αυτοί της τεχνολογίας και του λογισμικού, των φαρμάκων και των επικοινωνιών. Ο ρόλος του κράτους, κατά τη γνώμη μου, είναι να δημιουργεί το κατάλληλο περιβάλλον και τις συνθήκες για να αναπτυχθεί η επιχειρηματικότητα, που είναι η κινητήριος δύναμη κάθε οικονομίας. Και ένα τέτοιο περιβάλλον δίνει πεποίθηση και αισιοδοξία στον επενδυτή, δύο απαραίτητα συστατικά που χρειάζεται ο επενδυτής όταν αποφασίζει να κάνει μια επένδυση.

■ **Μετά τη Forthnet, το τελευταίο απόκτημα του ομίλου BC Partners, τον οποίο διοικείτε, ετοιμάζετε νέες επενδύσεις; Ποιοι κλάδοι έχουν μπει στο επενδυτικό σας ραντάρ; Και γιατί αυτοί;**

Η Ελλάδα -και γιατί ως επικεφαλής της BC Partners της έχω ιδιαίτερη αδυναμία, αλλά και για τις ευκαιρίες που παρουσιάζει- είναι μόνιμα στο στόχαστρο της εταιρείας μας. Η στρατηγική της BC Partners τα τελευταία 35 χρόνια είναι να επενδύει σε ηγέτιδες εταιρεί-

■ **Μια από τις επιπλέον του Ταμείου Ανάκαμψης, τα κεφάλαια του οποίου αποτελούν μοναδική ευκαιρία για την Ελλάδα, είναι η δημιουργία επιχειρήσεων μεγαλύτερου μεγέθους μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών. Θα βλέπατε ευκαιρίες στις μικρές και μεσαίες ελληνικές επιχειρήσεις, με στόχο να τις εξαγοράσετε (ο όμιλος της BC Partners); Πόσω μάλλον αφού θα δοθούν και κίνητρα, φορολογικά και ασφαλιστικά...**

Το Ταμείο Ανάκαμψης, ακόμη και αν δεν υπήρχε η πανδημία, έπρεπε να εφευρεθεί. Μια οικονομία που βγαίνει από μια βαριά διπλή ύφεση χρειάζεται κυρίως κρατικά προερχόμενους πόρους, ώστε να πάρει άμεσα και χωρίς πισωγυρίσματα η στασιμότητα μπροστά. Τότε ξέρουμε όλοι ότι ακολουθούν μαζικά και τα ιδιωτικά κεφάλαια. Ένας από τους λόγους που η Ελλάδα δεν προσελκύει τόσα ξένα κεφάλαια, παρά την τεράστια ρευστότητα που υπάρχει παγκοσμίως, είναι γιατί το μέγεθος της χώρας -και κατά συνέπεια των περισσότερων εταιρειών της- είναι σχετικά μικρό. Η δημιουργία μεγαλύτερων εταιρειών όχι μόνο θα δημιουργήσει οικονομίες κλίμακας και, έτσι, επιπλέον ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που τις βοηθά να σταθούν στον διεθνή ανταγωνισμό, αλλά και θα προσελκύσει περισσότερα ξένα κεφάλαια από τον κλάδο τον δικό μας, του private equity, που σήμερα έχει περί τα 3 τρις. δολάρια αδιάθετα. Τα κεφάλαια που έρχονται στην Ελλάδα από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι μια τεράστια και πρωτόγνωρη ευκαιρία επανεκκίνησης της ελληνικής οικονομίας και θα είναι καταλύτης για τη μεταμόρφωση και την ανάκαμψη της χώρας τα επόμενα χρόνια. Και, σε συνδυασμό με το πολύ μορφωμένο, εξειδικευμένο και ικανό ανθρώπινο δυναμικό, που η αξιοποίησή του και μόνο είναι αυτοδύναμος λόγος ανάπτυξης, θα δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη, που είναι απαραίτητη για την προσέλκυση επενδύσεων.

■ **Η κυβέρνηση έχει ξεκινήσει σε κεντρικό επίπεδο την καμπάνια του brain gain, της επιστροφής δηλαδή του ισχυρού ανθρώπινου δυναμικού που έφυγε από την Ελλάδα λόγω της οικονομικής κρίσης. Η BC Partners θα συμμετά-**